

Sygn. akt V ACa 815/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Janas (spr.)
Sędziowie:	SA Jadwiga Galas SA Tomasz Pidzik
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko Z. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 22 czerwca 2017 r., sygn. akt II C 9/17

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Jadwiga Galas	SSA Aleksandra Janas	SSA Tomasz Pidzik
-------------------	----------------------	-------------------

Sygn. akt V ACa 815/17

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. domagała się nakazania pozwanemu Z. L., aby zapłacił jej kwotę 641.921,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi bliżej w pozwie oznaczonymi oraz kosztami procesu.

Uzasadniając żądanie podała między innymi, że jest posiadaczką weksla wystawionego w związku z zawarciem w dniu 14 stycznia 2015r. umowy z Przedsiębiorstwem Produkcyjno - Usługowo - Handlowym (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Na zabezpieczenie wierzytelności powódki spółka (...) wystawiła weksel in blanco, który został poręczony przez pozwanego. W związku z brakiem zapłaty powódka wypełniła weksel na sumę wekslową odpowiadającą wysokości zadłużenia spółki (...), a następnie bezskutecznie wzywała pozwanego do zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z 5 września 2016 r. o sygn. akt II Nc 263/16 Sąd Okręgowy nakazał pozwanemu aby zapłacił powódce kwotę 641.921,30zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 285.692,36 zł od dnia 17 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty, a także z odsetkami ustawowymi od kwoty 290.496,10 zł od dnia 17 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 18.842 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 10.817 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo w tym terminie wniósł zarzuty.

W zarzutach od opisanego wyżej nakazu zapłaty pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości i – nie kwestionując okoliczności związanych ze stosunkiem podstawowym – zarzucił:

- naruszenie przepisów art. 10 i art. 17 ustawy prawo wekslowe, to jest wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem (deklaracją wekslową), w tym brak przedstawienia weksla do wykupu wystawcy weksla i wypełnienie weksla w złej wierze ze świadomością działania na szkodę poręczyciela i na zlecenie nieuprawnionego remitenta,
- brak przedstawienia weksla do zapłaty wystawcy - dłużnikowi wekslowemu w sposób wskazany w deklaracji wekslowej,
- wypełnienie weksla mimo, że co do roszczenia podstawowego zapadło rozstrzygnięcie w toku innego postępowania przed sądem powszechnym ,
- wskazanie w wekslu jako remitenta podmiot nieuprawniony z weksla zgodnie z deklaracją wekslową oraz brak prawdziwości weksla.

Wyrokiem z 22 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w całości w mocy utrzymał opisany wyżej nakaz zapłaty. U podstaw rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 14 stycznia 2015r. powódka zawarła z Przedsiębiorstwem Produkcyjno-Usługowo-Handlowym (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B. umowę dostawy zestawów solarnych na inwestycję w gminie B.. Strony w umowie zgodnie postanowiły, iż jako zabezpieczenie zapłaty łącznej ceny umownej należnej powódce ustanawia się weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową opatrzony klauzulą „bez protestu”. W deklaracji wekslowej wskazano sposób, w jaki powódka uprawniona była do wypełnienia weksla. Natomiast pozwany, będąc członkiem Rady Nadzorczej spółki, poręczył za wystawcę weksla co do całości sumy wekslowej. Ponieważ wystawione przez powódkę faktury VAT nr (...) z 20 stycznia 2015 r. oraz nr (...) z 21 stycznia 2015r., nie zostały uregulowane w terminie, zgłosiła ona swoje roszczenia w postępowaniu upadłościowym toczącym się wobec wystawcy weksla, nie uzyskała jednak zapłaty w żadnej części. Wypełniając postanowienia deklaracji wekslowej powódka wezwała pozwanego do wykupu weksla listem poleconym wysłanym 7 lipca 2016 r. ze wskazaną datą wykupu weksla na dzień 1 sierpnia 2016 r., jednocześnie poinformowała pozwanego, że na sumę wekslową składa się kwota 641 921,30 zł, stanowiąca należność główną – 576 188,46 zł i odsetki ustawowe do dnia 31 grudnia 2015 r. – 35 739,47 zł oraz odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych od 1 stycznia 2016 r. – 29 993,37 zł. Pozwany został także wezwany do stawienia się w dniu 1 sierpnia 2016 r. w siedzibie powódki w R. w celu zapoznania się z treścią oryginału weksla i dokonania jego wykupu za wskazaną sumę wekslową. W odpowiedzi na wezwania pozwany wskazał na swoją złą sytuację materialną i brak środków finansowych mogących zaspokoić roszczenie powódki oraz sytuację prawną i stan faktyczny, w jakim znajduje się obecnie spółka (...).

Na dzień 20 lipca 2016 r. roszczenie łącznie ze skapitalizowanymi odsetkami ustawowymi wyniosło 641 921,30 zł, w tym należność główna w kwocie 576 188,46 zł oraz odsetki ustawowe liczone do dnia 31.12.2015 r. w wysokości

35.739,47 zł oraz odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych liczone od dnia 1.01.2016 r. do dnia 20.07.2016r. w wysokości 29 993,37 zł.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że powództwo jest uzasadnione w całości. Przedstawiając istotę zobowiązania wekslowego i odnosząc się do funkcji weksła wskazał, że na skutek wniesienia przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniósł się na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego. Stwierdził również, że dopuszczalność zarzutów pozwanego doznaje ograniczeń istniejących i rozważanych na gruncie prawa wekslowego, co oznacza, że przedmiotem roszczenia pozostaje nadal prawo wekslowe, a sąd rozpatruje jedynie, czy i w jakim zakresie podniesione przez dłużnika (wekslowego) zarzuty oparte na stosunku cywilnoprawnym, czynią roszczenia powoda bezzasadnym. Sąd Okręgowy przywołał również art. 30 ustawy z dnia 28 maja 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 1936 r. Nr 37, poz. 282), a także art. 32, art.104, art.28 oraz art.48 pkt 2 i art.103 powołanego prawa i stwierdził, że spółka (...) jako wystawca weksła własnego była obowiązana do zapłaty sumy wekslowej, a nadto w przypadku niezapłacenia weksła – do spełnienia świadczeń ubocznych wymienionych w art. 48 Prawa wekslowego, natomiast analogiczne zobowiązanie ciążyło na pozwanym Z. L. jako poręczycielu wekslowym. Wskazał przy tym, że odpowiedzialność pozwanego jest solidarna z innymi dłużnikami wekslowymi, stosownie do art. 47 Prawa wekslowego. Oznaczało to, że wierzyciel ma uprawnienie do dochodzenia sumy wekslowej również wprost od poręczyciela i to nawet bez wszczynania wcześniejszego postępowania wobec wystawcy weksła w szczególności jeżeli ten znajduje się w stanie likwidacji czy też upadłości. Podkreślił przy tym, że powódka próbowała najpierw zaspokoić swoje roszczenie zgłaszając wierzytelność do toczącego się postępowania upadłościowego, co jednakże do dnia orzekania nie przyniosło zamierzonego efektu. Co więcej, przywołał przysługujące wierzycielowi ius variandi, które wyraża się w tym, że po wytoczeniu powództwa przeciw jednemu z dłużników solidarnych może on dochodzić sądownie swojego roszczenia przeciw innemu dłużnikowi wekslowemu. Stwierdził też, że głównymi dłużnikami wekslowymi są: akceptant i wystawca weksła własnego oraz osoby, które za nich poręczyły. Dłużnicy ci, a wśród nich i pozwany, nie mogą zwolnić się od odpowiedzialności za zapłatę z weksła. W związku z tym jako bezpodstawny ocenił pogląd prezentowany przez pozwanego, iż roszczenie można kierować do niego dopiero po odmowie zapłaty sumy wekslowej przez wystawcę weksła własnego. Jako bezsporny uznał fakt, że wystawiony przez Spółkę (...) weksel zabezpieczał spłatę zobowiązania wynikającego z umowy dostawy zestawów solarnych zawartej dnia 14 stycznia 2015 r., a wystawca weksła złożył deklarację wekslową, w której upoważnił powódkę do wypełnienia weksła na sumę odpowiadającą kwocie zadłużenia wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy i opatrzenia weksła datą płatności według własnego uznania, natomiast pozwany jako poręczyciel wekslowy wyraził zgodę na treść powyższej deklaracji wekslowej. Poza sporem pozostawała też wysokość dochodzonych roszczeń, które łącznie ze skapitalizowanymi odsetkami ustawowymi na dzień 20 lipca 2016 r. wynosiły 641.921,30 zł. Ostatecznie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że pozwany nie wykazał, aby wypełnienie weksła nastąpiło niezgodnie z zawartym porozumieniem i to w złej wierze, ze świadomością działania na jego szkodę. Nie udowodnił również naruszenia przepisów prawa wekslowego, ani wycieńczeń przedstawionych przez powódkę, nie twierdził też, by wystawca weksła własnego zaspokoił wierzytelność w zakresie dochodzonym w sprawie, w której wydany został nakaz zapłaty, z czym nie jest tożsame samo uznanie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. natomiast jako zupełnie bez znaczenia oceniono twierdzenie pozwanego, iż nie posiada żadnego majątku, z którego powód mógłby uzyskać jakiegokolwiek zaspokojenie. Z tego względu na podstawie art. 496 k.p.c. Sąd Okręgowy utrzymał w całości w mocy wydany w sprawie nakaz zapłaty. Zawarte w nakazie zapłaty orzeczenie o kosztach procesu oparto na art. 98 § 1 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucił naruszenie art.353¹ k.c. w związku z art.65 § 1 k.c. i art.10 ustawy Prawo wekslowe, art.233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranych w sprawie dowodów, w tym uznanie, że ogłoszenie upadłości spółki (...) wywiera wpływ na łączące strony porozumienie co do wypełnienia weksła, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranych dowodów poprzez uznanie, że roszczenie z weksła stanowiącego zabezpieczenie wierzytelności wynikających z umowy z dnia 14 stycznia 2015r. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie, podczas gdy sama powódka w treści zgłoszenia wierzytelności podała, że nie były one w żaden sposób zabezpieczone, co z kolei świadczy o tym, że sama uważała weksel za nieważny lub nieistniejący, naruszenie art.217 § 2 i 3 k.p.c. w związku z art.227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych strony pozwanej, w

tym dowodu zgłoszenia wierzytelności z dnia 21 lipca 2015r., podczas gdy dowód ten ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, wskazując na sprzeczności w twierdzeniach powódki i uzasadnia stanowisko pozwanego o braku podstaw do dochodzenia roszczeń z weksla, art.5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyznanie ochrony prawnej działaniu powódki w sytuacji, gdy pozostaje ono sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a powódki dochodzi swego prawa niezgodnie z jego społeczno – gospodarczym przeznaczeniem. W oparciu o powyższe zarzuty pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki kosztów postępowania za obie instancje. Wniósł nadto o uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodów z dokumentów dotyczących zgłoszenia dochodzonej wierzytelności w toku postępowania upadłościowego spółki (...), a także zestawienia wierzytelności uznanych.

Powódka domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny w całości podziela i czyni własnymi ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i bez zbędnego powtarzania czyni je własnymi.

Zarzuty naruszenia prawa procesowego są niezasadne. W szczególności całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia art.233 § 1 k.p.c. Przepis ten może być podstawą zarzutu apelacyjnego, jeśli skarżący kwestionuje stanowisko sądu pierwszej instancji co do mocy dowodowej poszczególnych dowodów i wywiedzionych z nich wniosków. W tym celu konieczne jest jednak wskazanie który dowód podlegał wadliwej ocenie oraz wyknięcie sądowi konkretnych uchybień w stosowaniu zasad doświadczenia życiowego, rozsądku czy logiki formalnej. Tymczasem skarżący wiąże naruszenie art.233 § 1 k.p.c. z odmiennym stanowiskiem Sądu Okręgowego co do znaczenia faktu zgłoszenia wierzytelności wynikającej z powołanej wyżej umowy i zabezpieczonej wekslem in blanco w postępowaniu upadłościowym spółki (...). Zagadnienie to nie mieści się w zakresie oceny dowodów, należy je bowiem odnosić do oceny prawnej.

Podobnie niezasadne są zarzuty naruszenia art.217 § 2 i 3 k.p.c. w związku z art.227 k.p.c., do czego miało dojść w wyniku oddalenia wniosków dowodowych zmierzających do wykazania okoliczności związanych ze zgłoszeniem omawianej wierzytelności w postępowaniu upadłościowym spółki (...). Słusznie jednak Sąd Okręgowy wnioski te oddalił ponieważ nie dotyczą one okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, o czym niżej. Z tej samej przyczyny Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosków dowodowych zawartych w apelacji pozwanego. Niezależnie od powyższego godzi się zauważyć, że zgłoszenie przez powódkę wierzytelności wobec spółki (...) w postępowaniu upadłościowym nie było okolicznością sporną, zatem, już chociażby z tej przyczyny, prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku wskazanym przez pozwanego było zbędne. Poza sporem pozostawała i ta okoliczność, że w postępowaniu upadłościowym powódka nie uzyskała żadnego zaspokojenia.

W sprawie nie doszło również do naruszenia prawa materialnego, a przedstawiona przez Sąd Okręgowy ocena prawna dochodzonego roszczenia zasługuje na pełną aprobatę. Skarżący upatruje owego naruszenia w pominięciu przez Sąd Okręgowy faktu zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym spółki (...). Dochodzenie jej od pozwanego miałoby w tych okolicznościach świadczyć o nieprawidłowości zastosowania art.353¹ k.c., art.65 § 1 k.c. i art.10 pr. wekslowego, a także art.5 k.c. Stanowisko to jest całkowicie niezasadne.

Jak już o tym była mowa, zgodnie z art. 30 pr. weksl. zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (awal) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Według art. 32 pr. weksl., poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Jego zobowiązanie jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny, z wyjątkiem wady formalnej. Zasadę tę dodatkowo wzmacnia reguła samodzielności podpisów złożonych na wekslu (art.7 pr. weksl.).W piśmiennictwie wskazuje się, że poręczenie wekslowe jest przyjęciem odpowiedzialności przez poręczającego wobec każdego posiadacza weksla za zobowiązania wekslowe. Może ono zabezpieczać wykonanie zobowiązania niezależnie od źródła jego powstania. Awal zabezpiecza jednak tylko zobowiązanie wekslowe. Cechuje się ono abstrakcyjnością i bezwarunkowością.

Akcesoryjność poręczenia wekslowego wykazuje cechy odmienne w stosunku do innych zabezpieczeń, w tym poręczenia cywilnego. Zobowiązanie awalisty powstaje niezależnie od istnienia zobowiązania dłużnika głównego w sensie materialnym; wystarczy, że zobowiązanie to zostało prawidłowo wyrażone na dokumencie wekslowym w sensie formalnym. Z tego też względu akcesoryjność poręczenia wekslowego określana jest jako akcesoryjność formalna. Zobowiązanie poręczyciela wekslowego jest jednak zobowiązaniem samodzielny. Awalista zobowiązuje się nie wobec awalata, lecz względem jego wierzyciela. Jeżeli zobowiązanie osoby, za którą poręczył jest formalnie ważne, odpowiada samodzielnie, tj. niezależnie od zobowiązania poręczonego. Poręczyciel wekslowy nie może bronić się wobec wierzyciela zarzutami opartymi na swoich osobistych stosunkach z osobą, za którą poręczył, lecz tylko na stosunkach z posiadaczem weksła (z uzasadnienia wyroku SN z 12 grudnia 2008r., II CSK 360/08). Dla odpowiedzialności awalisty nie ma też znaczenia okoliczność, że została ogłoszona upadłość podmiotu, za który udzielono poręczenie (zob. wyrok Sąd Apelacyjny w Katowicach z dnia 6 stycznia 2000 r. I ACa 908/99).

Ponadto, co podkreślił już Sąd Okręgowy, dłużnicy wekslowi odpowiadają solidarnie za zobowiązania wynikające z weksła (art. 47 pr. weksl.). Oznacza to, że – zgodnie z art.366 § 1 k.c. - wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Solidarność dłużników stanowi przywilej wierzyciela, którego istota sprowadza się do tego, że może on dokonać wyboru od którego z dłużników i w jakiej części zażąda spełnienia zobowiązania, a wskazanemu w ten sposób dłużnikowi nie przysługują żadne środki prawne, które mogłyby doprowadzić do unicestwienia dokonanego wyboru. Podkreślenia wymaga nadto, że poręczyciel wekslowy, który poręczył za wystawcę weksła własnego odpowiada niezależnie od tego, czy został sporządzony protest (tak SA w Katowicach w wyroku z 6 stycznia 2000r., I ACa 908/99). Podstawą odmowy spełnienia świadczenia przez wystawcę nie może być także zarzut o „niewyczerpaniu” drogi dochodzenia roszczeń poprzez uprzednie skierowanie ich wobec wystawcy weksła.

Niezasadne są też zarzuty oparte na treści zgłoszenia wierzytelności, w którym wskazano, że nie została ona zabezpieczona. Ze sformułowania tego skarżący wywodzi, że sama powódka uznawała weksel za nieważny, a zobowiązanie za nieistniejące. Z takim stanowiskiem nie można się zgodzić. Niezależnie od braku podstaw stwierdzenia nieważności weksła i nieistnienia zobowiązania wekslowego zgodzić się trzeba z powódką, że na gruncie postępowania upadłościowego zabezpieczenie o charakterze osobistym nie wpływa na kategorię zaspokojenia, stąd fakt uzyskania weksła nie miał w tym postępowaniu znaczenia. Uzasadniało to z kolei zamieszczenie w zgłoszeniu wierzytelności informacji o braku zabezpieczeń, co nie stanowi żadnej przeszkody w realizacji praw z weksła na zasadach ogólnych wobec poręczyciela wekslowego.

Podsumowując powyższe rozważania – odpowiedzialność pozwanego jako poręczyciela wekslowego jest niezależna od odpowiedzialności wystawcy weksła, a wierzyciel może dochodzić należności zabezpieczonej wekslowo od wszystkich dłużników łącznie, bądź od każdego z osobna, wedle swego wyboru. Nie jest także wykluczone dochodzenie wierzytelności od poręczyciela wekslowego w razie ogłoszenia upadłości wystawcy weksła, co więcej, nawet utrata bytu prawnego przez wystawcę weksła nie wpływa na ważność zobowiązania poręczyciela. Podobnie bez znaczenia pozostaje dochodzenie wierzytelności zarówno na drodze postępowania upadłościowego, jak i w zwykłym trybie procesowym. Z całą pewnością skorzystanie przez wierzyciela z podwójnej drogi nie może być samo w sobie oceniane jako naruszenie zasad współzycia społecznego (art.5 k.c.), a odnosi jedynie ten skutek, że zaspokojenie wierzytelności w całości lub w części przez jednego z dłużników zwalnia drugiego do wysokości dokonanej zapłaty.

Pozwany nie kwestionując wysokości dochodzonej kwoty nie wykazał jednocześnie, że wypełnienie weksła nastąpiło niezgodnie z porozumieniem wekslowym, w tym że oświadczenia zawarte w porozumieniu nie odpowiadały literalnie rozumianej woli stron (art.65 § 1 k.c.). Sąd Okręgowy w prawidłowy sposób zastosował art.10 pr. wekslowego, a skarżący nie wskazał na żadne okoliczności, uzasadniające ocenę, że dochodząc zapłaty na podstawie weksła, wypełnionego zgodnie z porozumieniem wekslowym, powódka nadużywa swego prawa podmiotowego.

Mając to na uwadze na mocy art.385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako niezasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art.98 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018r., poz.265).

SSA Jadwiga Galas SSA Aleksandra Janas SSA Tomasz Pidzik